ROK VI

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

№ 7

WARSZAWA, DNIA 1 KWIETNIA 1931 R.

OGÓLNE ZEBRANIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W roku bieżącym upływa dziesięć lat od chwili założenia Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej. Dn. 19 marca r. 1921 odbyło się pod przewodnictwem ś. p. Generała Stanisława Puchalskiego organizacyjne zebranie Związku, na którem zdecydowano powołanie do życia Związku i wybrano pierwszy Zarząd ze ś. p. Janem Kozłowskim, jako prezesem na czele.

W ciągu ubiegłych 10-ciu lat Związek Przemysłu Chemicznego rozwinął ożywioną działalność, zmierzającą do obrony interesów przemysłu chemicznego na wszystkich polach. Równorzędnie prowadzona była szeroko zakreślona akcja społeczna, mająca na celu spopularyzowanie wielkiej doniosłości chemicznej wytwórczości w całokształcie naszego gospodarstwa narodowego. Szersza charakterystyka działalności Związku zawarta jest w dorocznych sprawozdaniach, łącznie z ostatniem — dziesiątem zkolei — które właśnie opuściło prasę drukarską.

Tegoroczne ogólne zebranie Związku Przemysłu Chemicznego odbędzie się w sobotę, dn. 18 kwietnia 1931, o godz. 5-ej ppoł., w lokalu Związku. Stosownie do przepisów statutowych, wszyscy członkowie Związku zostali zawiadomieni listami poleconemi o terminie i porządku obrad ogólnego zebrania, które w roku bieżącym nosić będzie charakter wewnętrznej uroczystości. Porządek obrad przewiduje następujące sprawy:

1) Zagajające przemówienie Prezesa Związku.
2) Wybór przewodniczącego zebrania.
3) Sprawozdanie ogólne z działalności Związku w r. 1930.
4) Sprawozdanie finansowe Związku za rok 1930.
5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
6) Uzupełniające wybory do Zarządu Związku.
7) Wybór Komisji Rewizyjnej.
8) Wolne wnioski.

Po zakończeniu formalnej części zebrania, Dyrektor Związku wygłosi przemówienie, syntetyzujące obraz działalności Związku w ciągu ubiegłego dziesięciolecia. Należy sądzić, że po tem przemówieniu rozwinie się dyskusja, która uwypukli światła i cienie działalności Związku. Dyskusja taka byłaby nad wyraz pożyteczna, gdyż wskazać może nowe dziedziny, w jakich Związek powinienby roztoczyć swą działalność.

Wieczorem w dniu ogólnego Zebrania Związku odbyć się ma wspólna kolacja, na którą zaproszenia zostały rozesłane łącznie z zawiadomieniami o walnem zebraniu.

SEKCJA SZTUCZNEGO JEDWABIU

Dnia 17 marca r. b. odbyło się na terenie Związku Przemysłu Chemicznego zebranie organizacyjne Sekcji Sztucznego Jedwabiu. Do Związku przystąpiły obie — nienależące dotychczas — fabryki sztucznego jedwabiu w Chodakowie i w Myszkowie, które łącznie z Tomaszowską Fabryką Sztucznego Jedwabiu powołały do życia Sekcję Sztucznego Jedwabiu. Jednem z pierwszych posunięć Sekcji było opracowanie i złożenie władzom rządowym memorjału, wskazującego na konieczność utrzymania obecnej ochrony celnej sztucznego jedwabiu. Sfery włókiennicze łódzkie poruszyły bowiem zagadnienie stawek celnych na sztuczny jedwab i wystąpiły z żądaniami dość znacznej redukcji tych stawek. Oczywiście, podobne żądania w obliczu gwałtownego dumpingu zagranicznego i oddawna trwającej zniżki cen, wywołanej znaczną nadprodukcją sztucznego jedwabiu na całym świecie — muszą się spotykać z kategorycznym sprzeciwem wytwórców przędzy sztucznego jedwabiu.

Memorjał producentów sztucznego jedwabiu, wskazując wszystkie okoliczności, jakie przemawiają przeciwko obniżeniu stawek celnych, domaga się przynajmniej utrzymania dotychczasowej ochrony.

W SPRAWIE NAWOZÓW AZOTOWYCH

Dnia 27 marca odbyła się konferencja prasowa, na której b. Minister Przemysłu i Handlu, p. inż. E. Kwiatkowski, nacz. dyr. fabryki w Mościcach, wygłosił odczyt o produkcji i spożyciu nawozów sztucznych w Polsce. Odczyt, uwzględniający przedewszystkiem nawozy azotowe, wykazał pomyślny przebieg kampanji wiosennej w Mościcach, które dzięki ożywieniu zapotrzebowania w marcu mogły wyprzedać znajdujące się na składzie zapasy siarczanu amonu, saletry wapniowej, azotanu amonowego i saletrzaku. Pozostaną więc tylko w magazynach pewne ilości nitrofosu, który zresztą zaczyna się cieszyć powodzeniem również zagranicą. Tak np., w bieżącym okresie uskuteczniana jest wysyłka 3.000 tonn nitrofosu, zamówionego przez Belgję.

Fabryka w Chorzowie produkuje raczej nawozy jesienne (nie pogłówne), niemniej sprzeda zapewne w sezonie wiosennym swe zapasy azotniaku granulowanego, saletrzaku i wapnamonu. Tylko azotniak pylisty, używany głównie na jesieni, nie będzie rozkupiony całkowicie. Czynnikami ułatwiającemi zbyt nawozów azotowych były: obniżka cen, zastosowanie długoterminowych i odpowiednio rozłożonych kredytów, kredytowanie frachtów i dostosowanie produkcji do potrzeb, a nawet kaprysów rolników.

W tym ostatnim zakresie — prawdziwe zainteresowanie techników muszą wzbudzać próby wytwarzanej obecnie w Mościcach granulowanej saletry wapniowej (w formie podobnej do preparatów homeopatycznych) i drobnokrystalicznego siarczanu amonu, wytwarzanego w idealnej czystości metodą Parisha, a stosowaną — poza Mościcami — tylko jeszcze w 2-ch fabrykach na świecie: w St. Zjednoczonych i w Kanadzie.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Sprawa oczyszczania ścieków przemysłowych staje się u nas coraz aktualniejszą i jej uregulowanie jest przedmiotem uwagi czynników państwowych. Niezupełnie rozwiązana na Zachodzie, u nas znajduje się wciąż jeszcze w stadjum badania. Witamy przeto z zainteresowaniem wszelkie prace z tej dziedziny. Do takich należy wydana ostatnio praca inż. Stefana Szemplińskiego, profesora na wydz. arch. Akad. Szt. Pięknych w Krakowie, p. t. „Podstawy projektowania nowoczesnych odczyszczalni ścieków kanałowych". Musimy wszakże zakwestjonować niektóre twierdzenia, oparte zresztą na mozolnych i ścisłych obliczeniach, znajdujące się jednak w sprzeczności z uzyskanem dotychczas doświadczeniem. Autor dochodzi np. do wniosku, że przy jednoczesnem mieszaniu i ogrzewaniu osadów do 25° można przeprowadzać fermentację w ciągu 12 dni, podczas gdy Dr. Rudolfs w St. Zj. A. P. osiągnął jako minimum czasu 15 dni, i to drogą termofilowej fermentacji przy 45 — 55°C. Wydaje nam się również wątpliwe zastosowanie mieszania i ogrzewania osadów w osadnikach Imhoffa. Pozatem praca bardzo sumienna i godna przestudjowania.

KRONIKA

Ukazało się X Sprawozdanie z działalności Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej za r. 1930, objętości 66 stron formatu normalnego A. 4. Sprawozdanie — obok części poświęconej działalności Związku oraz obok spisu przedsiębiorstw związkowych — zawiera obszerniej, niż w latach poprzednich, potraktowane sprawozdanie ze stanu poszczególnych gałęzi przemysłu chemicznego w r. 1930.

Sekcja Chemiczna Instytutu Naukowej Organizacji — obok zwykłych plenarnych zebrań — organizuje również t. zw. „małe posiedzenia" Sekcji Chemicznej w których, oprócz prezydjum, biorą udział przedstawiciele instytucyj chemicznych, jak Polskiego Towarzystwa Chemicznego, Związku Inżynierów Chemików, Chemicznego Instytutu Badawczego, Instytutu Przeciwgazowego i innych. Tematy, które referowane być mają na plenum, są przedtem dyskutowane na owych zebraniach ściślejszych. Najbliższemi tematami, które stanowić będą przedmiot obrad Sekcji, są następujące: normalizacja aparatury chemicznej, gospodarka cieplna w przemyśle chemicznym, metody obliczania kosztów własnych, zagadnienia kierownictwa w przedsiębiorstwach z punku widzenia psychologji stosowanej, tayloryzacja laboratorjum chemicznego, teorje i systemy płac w przemyśle.

Ukazał się zeszyt 1 niezależnego dwutygodnika gospodarczego „Gospodarka Narodowa". W skład komitetu redakcyjnego wchodzą pp. Czesław Bobrowski, Aleksander Iwanka, Tadeusz Łychowski, Józef Poniatowski, Kazimierz Sokołowski. „Gospodarka Narodowa"—według naczelnej enuncjacji redakcyjnej — ma być organem luźnej grupy ludzi, których życiowym celem jest rozwój gospodarki Polski poprzez niezbędny do tego celu rozwój polskiej myśli gospodarczej. „Gospodarka Narodowa" pragnie nietylko rejestrować fakty, lecz przedewszystkiem zajmować wobec nich stanowisko, oparte na kryterjach rzeczowości i niezależności.

Pierwszy numer czasopisma przedstawia się ciekawie, obejmuje artykuły w zakresie umowy gospodarczej z Niemcami, zniżki cen, kryzysu rolnego, obciążeń społecznych, zagadnień budżetowych, zagadnień polityki handlowej.

„Gospodarka Narodowa" może być uważana — sądząc przynajmniej z pierwszego zeszytu — za placówkę młodych ekonomistów, zbliżonych do Rządu.

W związku z zatargiem traktatowym między Węgrami i Czechosłowacją wygasają niektóre zniżki celne, z których Polska korzystała przy eksporcie do Węgier na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania. To też prawdopodobnie nastąpi w najkrótszym czasie uzupełnienie traktatu handlowego polsko-węgierskiego, celem wyrównania poniesionych przez nas strat. Związek Przemysłu Chemicznego wystąpił do władz o utrwalenie dotychczas obowiązujących konwencyjnych zniżek celnych w zakresie obuwia gumowego sportowego.

Min. Komunikacji w Czechosłowacji podniosło bardzo wydatnie kolejowe stawki przewozowe na węgiel drzewny importowany, przy zachowaniu dawnych niskich opłat za transporty tego artykułu krajowego pochodzenia. W rezultacie więc eksport polskiego węgla drzewnego do Czechosłowacji zostaje wydatnie zahamowany. Zauważyć trzeba, że przy eksporcie polskiego węgla do Czechosłowacji obowiązywała związkowa taryfa, oparta na dawnych stawkach przewozowych. Pomimo tego, że taryfy związkowe mogą być zmienione tylko po miesięcznem wymówieniu — Czechosłowacja bez uprzedzenia przeliczyła taryfę związkową podług podwyższonych stawek przewozowych. Podwyższenie stawek przewozowych w Czechosłowacji uniemożliwia nam jednocześnie dojście do rynku węgierskiego, gdyż stawki tranzytowe przez Czechosłowację będą również przeliczone pg. nowych zasad. Zresztą Węgry, wskutek wojny celnej z Czechosłowacją, wszelkiemi sposobami starają się utrudniać eksport czeski. To też w zakresie węgla drzewnego koleje węgierskie przyznały Rumunji i Jugosławji specjalne zniżki kolejowe, które nie obowiązują w stosunku do stacyj granicznych czeskich. Zarządzenie skierowane przeciwko Czechosłowacji w konsekwencji odbija się na eksporcie polskim. W tych warunkach tracimy dwa najważniejsze rynki zbytu, mianowicie Węgry i Czechosłowację, czyli że eksport węgla drzewnego w najbliższym czasie zostanie zredukowany do minimum.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 20 z dn. 11 marca 1931 ukazały się pod poz. 113, 114, 115, 116, 117 Ustawy z dn. 12 lutego 1931 w sprawie ratyfikacji: Umowy handlowej między Polską a Egiptem, III i IV protokółu dodatkowego do Umowy handlowej między Polską a Czechosłowacją, układu dodatkowego do Umowy handlowej między Polską a Persją.

W Dz. Ust. Nr. 23 poz. 138 z r. 1931 ukazało się Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 6 marca, na mocy którego począwszy od dnia 1 kwietnia 1931, pobierany będzie dodatek w wysokości 10% do uiszczanych podatków bezpośrednich, podatków pośrednich, opłat stemplowych, podatku spadkowego i od darowizn, jako też od wpłacanych, względnie przymusowo ściąganych zaległości wyżej wymienionych danin. Dodatek ten obowiązuje również do podatku dochodowego od uposażeń.

10%-owy dodatek winien być uiszczony bez osobnego zawiadomienia ze strony władz podatkowych. Według brzmienia wspomnianych przepisów, dodatek pobierany będzie od wszelkich należności podatkowych, poczynając od dnia 1 kwietnia, czyli że ostatni dzień wpłacania należności podatkowych bez dopłaty upływa z dn. 31 marca 1931.

W Dz. Ust. Nr. 23 z dn. 19 marca 1931 ukazała się pod poz. 135 Ustawa z dn. 27 lutego 1931 o państwowym funduszu eksportowym.

Stosownie do postanowień Ustawy, tworzy się Państwowy Fundusz Eksportowy, celem popierania wywozu wszelkiego rodzaju krajowych produktów rolnych i przemysłowych, w drodze udzielania poręki za zobowiązania i wypłacalność eksportera oraz udzielania kredytu na cele eksportowe. Kapitał Funduszu ustala się w ogólnej kwocie 150 miljonów złotych. Przepisy wykonawcze wyda Prezes Rady Ministrów, Minister Skarbu i inni właściwi ministrowie.

W „Monitorze Polskim" Nr. 68 z dn. 24 marca 1931 ukazał się pod poz. 111 statut organizacyjny Min. Przemysłu i Handlu. Stosownie do przepisów statutu, Min. Przemysłu i Handlu dzieli się na 5 departamentów: I Organizacyjny, II Górniczo-Hutniczy, III Przemysłowy, IV Handlowy, V Morski, oraz na niewchodzące w skład departamentów: Biuro Personalne, Biuro Inspekcyj Przedsiębiorstw Państwowych i Samodzielny Wydział Wojskowy. Ponadto Ministrowi Przemysłu i Handlu podlegają: Główny Urząd Miar, Urząd Patentowy, Instytut Geologiczny, Instytut Eksportowy oraz Instytut Badania Konjunktur i Cen.

W porównaniu z dotychczasowym stanem rzeczy — istotne zmiany polegają na zniesieniu Szefostwa Sekretarjatu Ministra, wzamian którego powołany został Wydział Prezydjalny, oraz na zorganizowaniu nowego zupełnie Biura Inspekcyj Przedsiębiorstw Państwowych. Biuro to zajmuje się wszelkiemi sprawami, dotyczącego organizacji tych przedsiębiorstw, pozostaje w kontakcie z najwyższą Izbą Kontroli, przeprowadza inspekcję przedsiębiorstw, referuje bilanse przedsiębiorstw, uzgadnia wnioski budżetowe, wreszcie opracowuje roczne sprawozdania porównawcze z działalności przedsiębiorstw. Biuro Inspekcyj Przedsiębiorstw Państwowych działa na prawach Departamentu.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	470	zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170	„
„ „ czysty 99%	300	„
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80	„
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,61	„
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,81	„
* Azotan amonu	103,60	„
Benzol handlowy 90%	85	„
„ czysty	100	„
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50	„
* Boraks	103	„
Chlorek cynku 50⁰ Bé	45	„
Chlorek wapna bielący	36	„
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22	„
Chloroform czysty	800	„
„ „pro narcosi"	1.800	„
Eter siarkowy	390	„
Fenol czysty	300	„
Formalina 40%	270	„
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305	„
* „ techniczna 85/88%	175	„
* Karbid granulowany	75	„
Karbolineum	39,75	„
Klej kostny	250	„
Klej skórny	400	„
Krezol	140	„
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	110	„
Kwas mrówkowy 85%	241	„
Kwas siarkowy 60° Bé	7,37	zł.
„ solny 19°/21° Bé	14,25	„
„ octowy techn. 30%	120	„
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	16	„
„ rogowa 13/14°/₀N	60	„
Naftalina surowa prasowana	34,50	„
„ czysta w łuskach	57,50	„
Octan sodu	140	„
„ ołowiu	215	„
Oleina zwierzęca destylat	220	„
„ „ saponifikat	210	„
Oleum 20%	19,94	„
Olej lniany	152	„
* Potaż kalcynowany 90/95%	120	„
* Potaż żrący topiony 88/92%	140	„
Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75	„
Smoła preparowana	18,75	„
Siarczan amonu	36	„
* Siarczan miedzi	103	„
* Siarczek sodu 60/62%	65	„
Soda amonjakalna	25	„
„ kaustyczna	60	„
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25	„
Stearyna	220	„
Superfosfat 16%	12,32—12,96	„
Toluol czysty	120	„
Żelatyna techn.	450	„

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE", Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT", Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM" Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.
„Pepege", Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10